

C/2024/1594

5.3.2024

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista

”a) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rahoitusdatan saatavuutta koskevasta kehyksestä ja asetusten (EU) N:o 1093/2010, (EU) N:o 1094/2010, (EU) N:o 1095/2010 ja (EU) 2022/2554 muuttamisesta”

(COM(2023) 360 final – 2023/0205 (COD))

”b) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksupalveluista ja sähköisen rahan palveluista sisämarkkinoilla, direktiivin 98/26/EY muuttamisesta ja direktiivien (EU) 2015/2366 ja 2009/110/EY kumoamisesta”

(COM(2023) 366 final – 2023/0209 (COD))

ja ”c) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maksupalveluista sisämarkkinoilla ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta”

(COM(2023) 367 final – 2023/0210 (COD))

(C/2024/1594)

Esittelijä: **João NABAIS**

Lausuntopyyntö	a) Euroopan parlamentti, 19.10.2023 b) Euroopan parlamentti, 11.9.2023 c) Euroopan parlamentti, 11.9.2023
Oikeusperusta	a) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla b) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla c) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla
Vastaava jaosto	sisämarkkinat, tuotanto ja kulutus
Hyväksyminen jaostossa	23.11.2023
Hyväksyminen täysistunnossa	14.12.2023
Täysistunnon numero	583
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	197/7/13

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) suhtautuu myönteisesti sähköisen rahan palvelujen ja riippumattomien pankkiautomaattipalvelujen sisällyttämiseen direktiiviin (ja myös asetukseen), koska se parantaa käyttäjien suojaa.

1.2 ETSK katsoo, että tässä tarkasteltavassa uudessa direktiivissä on tarpeen selventää, sisältyvätkö digitaaliset lompakot (kuten Apple tai Google Pay) sen soveltamisalaan vai eivät.

1.3 Vastaanottavan valtion valvontaviranomaisten roolia olisi laajennettava, ja niiden toimivaltuuksia suhteessa maksulaitoksiin, jotka harjoittavat toimintaansa sijoittautumisoikeuden tai palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella, olisi lisättävä.

1.4 ETSK pitää tervetulleena direktiiviehdotukseen sisältyvää säännöstä vähittäiskauppaalikeiden tarjoamista käteisnostopalveluista.

1.5 Komitea katsoo, että ehdotetun direktiivin uudelleentarkastelulausekkeeseen (43 artikla) sisältyvä viiden vuoden määräaika on liian pitkä.

1.6 Tarkistetun toisen maksupalveludirektiivin⁽¹⁾ uudelleenlaadinta korvaamalla se direktiivillä ja tässä tarkasteltavalla ehdotuksella asetukseksi maksupalveluista sisämarkkinoilla⁽²⁾ (maksupalveluasetus) on puutteellinen siltä osin kuin kyse on kuluttajansuojan vahvistamisesta uudentyyppisten petosten ja huijausten varalta. Tästä syystä ETSK ehdottaa jäljempänä kohdassa 3.2.7 esitettyjä toimenpiteitä.

1.7 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että maksupalveluasetusta koskevan ehdotuksen 7 artiklaan on sisällytetty velvollisuus asettaa etukäteen saataville tiedot käteisnostoista aiheutuvista kustannuksista.

1.8 Komitea pitää tervetulleena ehdotusta laajentaa lisämaksujen veloittamista koskeva kielto koskemaan tilisiirtoja ja suoraveloituksia kaikissa EU:n valuutoissa (maksupalveluasetusta koskevan ehdotuksen 28 artikla).

1.9 ETSK suhtautuu myönteisesti myös maksupalveluasetusta koskevan ehdotuksen säännöksiin, joissa edellytetään lupien hallintapaneelin käyttöönottamista ja käyttäjien antamaa lupaa maksuille.

1.10 Komitea varoittaa, ettei ole hyväksyttävää, että kuluttajia houkutellessaan antamaan turvatunnuksensa kolmansien osapuolten verkkosivustoilla.

1.11 ETSK kehottaa kiinnittämään huomiota pikamaksuja koskevan direktiiviehdotuksen ja maksupalveluasetusta koskevan ehdotuksen keskinäiseen vastaavuuteen IBAN-tilinumerotarkastuksen osalta. Komitea viittaa tässä yhteydessä pikamaksuasetuksesta antamaansa lausuntoon⁽³⁾.

1.12 Lisäksi ETSK kehottaa harkitsemaan näiden palvelujen soveltamista suurina erinä suoritettaviin maksuihin.

1.13 Maksupalvelujentarjoajille asetettu kielto korottaa yksipuolisesti maksuvälineiden käyttörajoja (51 artikla) on erittäin myönteinen.

1.14 Säännöt, jotka koskevat katevarauksen tekemistä silloin, kun maksutapahtuman rahamäärä ei ole tiedossa etukäteen, ovat tervetulleita (maksupalveluasetusta koskevan ehdotuksen 61 artikla).

1.15 Kun otetaan huomioon usein harjoitettavien petosten ja huijausten vakava luonne, maksupalveluasetusta koskevassa ehdotuksessa olisi harkittava mahdollisuutta ottaa järjestelmissä käyttöön mekanismi varojen takaisin perimiseksi – maksujen suorittamiseen vaikuttamatta – silloin, kun on perusteltua epäillä, että on tapahtunut petos.

1.16 ETSK korostaa tarvetta parantaa asiakkaan vahvaa tunnistamista koskevia säännöksiä maksupalveluasetusta koskevassa ehdotuksessa.

1.17 Avointa rahoitusta koskevassa asetusehdotuksessa⁽⁴⁾ olisi löydettävä tasapaino asianomaisten osapuolten tarpeiden välillä unohtamatta tarvetta suojella asiakasdataa. Maksupalvelujentarjoajien henkilöstölle olisi tarjottava asianmukaista koulutusta palvelujen tarjonnan parantamiseksi. ETSK katsoo, että yleisen tietosuojasetuksen⁽⁵⁾ mukainen tietojen minimoinnin periaate olisi taattava.

1.18 Asetusehdotuksessa oleva luettelo asiakasdatan tietoryhmistä on melko kattava, ja sitä on laajennettu (2 artikla), mutta edelleen on olemassa riski siitä, että kerättyä dataa käytetään väärin ja että siihen puututaan laittomasti.

1.19 Ehdotettu asetusta on puutteellinen mitä tulee arkaluonteisten henkilötietojen ja merkityksellisen rahoitusdatan käytön kieltämiseen, eikä se turvaa asianmukaisesti tasapainoa ja avoimuutta.

1.20 Hallintatyökalujen (ja portaalien) olisi noudatettava tietyt malleja, joiden avulla kuluttajat voivat antaa suostumuksensa siihen, mitä dataa voidaan jakaa, sekä määrittää, mille tahoille ja mihin tarkoituksiin heitä koskevaa dataa jaetaan.

2. Tausta ja havaitut ongelmat

2.1 Komissio on osoittanut uskovansa vakaasti, että päätös esittää kaksi erillistä säädöstä olisi sopivin lähestymistapa maksuja koskevaan lainsäädäntöön, sillä on perusteltua antaa erillinen direktiivi maksupalveluja ja sähköisen rahan palveluja tarjoavien laitosten toimiluvista ja valvonnasta, koska nämä kysymykset kuuluvat edelleen jäsenvaltioiden viranomaisten toimivallan piiriin, eikä komissio ehdota niiden siirtämistä EU:n tasolle.

⁽¹⁾ COM(2023) 366 final.

⁽²⁾ COM(2023) 367 final.

⁽³⁾ EUVL C 146, 27.4.2023, s. 23.

⁽⁴⁾ COM(2023) 360 final.

⁽⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

2.2 Vaikka aiemman direktiivin (2015/2366), jäljempänä toinen maksupalveludirektiivi, voidaan katsoa suurelta osin saavuttaneen komission määrittelemät tavoitteet, komissio on julkaissut sen vaikutuksista arvioinnin, jossa se toteaa, että EU:n maksumarkkinoilla on edelleen neljä keskeistä ongelmaa.

2.3 Komission havaitsemat ongelmat ovat seuraavat: 1) kuluttajat ovat vaarassa joutua petoksen uhriksi eivätkä luota maksujärjestelmiin, 2) avoimen pankkitoiminnan markkinat ovat vasta kehitysvaiheessa, ja niitä on parannettava, 3) EU:n valvontaviranomaisilla on epäyhtenäiset valtuudet ja velvollisuudet sekä 4) pankeilla ja pankkisektorin ulkopuolisilla maksupalveluntarjoajilla on epätasapuolet toimintaedellytykset.

2.4 Komissio katsoo, että näiden neljän ongelman seurauksia ovat muun muassa seuraavat: 1) käyttäjät (kuluttajat, kauppiat ja pk-yritykset) altistuvat edelleen petosriskille, ja valittavissa on hyvin rajallinen määrä maksupalveluja, ja näiden hinnat ovat usein tarpeettoman korkeita, 2) avoimen pankkitoiminnan tarjoajilla on esteitä peruspalvelujen tarjoamisessa, mikä vaikeuttaa innovointia, 3) maksupalveluntarjoajien velvollisuuksiin liittyy epävarmuutta, ja pankkisektorin ulkopuolisilla maksupalveluntarjoajilla on epäedullinen kilpailuasema suhteessa pankkeihin, 4) alalla on taloudellista tehottomuutta ja suuria kaupalliseen toimintaan liittyviä kustannuksia, jotka vaikuttavat haitallisesti EU:n kilpailukykyyn, ja 5) maksujen sisämarkkinat ovat hajanaiset, ja alalla ilmenee oikeuspaikkakeinottelua (jossa yritykset hakevat jäsenvaltiota, jonka lainsäädäntökehys on suotuisin).

2.5 Mitä tulee asetusehdotukseen⁽⁶⁾, komissio totesi jo vuonna 2020 datapohjaisen rahoitusympäristön edistämisen olevan yksi digitaalista rahoitusta ja digitaalisia maksuja koskevan strategiansa painopisteistä ja ilmoitti aikovansa antaa lainsäädäntöehdotuksen, jolla luodaan parempi rahoitusdatan saatavuutta koskeva kehys.

2.6 Rahoitusdatan saatavuuden sääntely koskee yritysten välisen sekä yritysten ja asiakkaiden (myös kuluttajien) välisen datan käsittelyä asiakkaan pyynnön – keskeinen edellytys – perusteella monenlaisissa finanssipalveluissa.

3. Analyysi ja yleiset huomiot

3.1 Ehdotus direktiiviksi maksupalveluista ja sähköisen rahan palveluista⁽⁷⁾

3.1.1 Tarkastelun kohteena olevan direktiiviehdotuksen soveltamisala (1 ja 2 artikla sekä johdanto-osan 13 ja 68 kappale) perustuu suurelta osin toisen maksupalveludirektiivin II osastoon ("Maksupalveluntarjoajat"), jota sovelletaan ainoastaan maksulaitoksiin.

3.1.2 Ehdotuksessa ajantasaistetaan ja selvennetään maksulaitoksiin liittyviä kyseisen direktiivin säännöksiä liittämällä entiset sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitokset maksulaitosten alaryhmäksi ja siten kumotaan toinen sähköistä rahaa koskeva direktiivi⁽⁸⁾.

3.1.3 Lisäksi ehdotettuun direktiiviin sisältyy säännöksiä, jotka koskevat kauppioiden tarjoamia käteisnostopalveluja (ilman ostopakkoa) ja riippumattomien pankkiautomaattipalvelujen tarjoajien tarjoamia käteisnostopalveluja. Ehdotetulla direktiivillä myös tarkistetaan maksu- ja selvitysjärjestelmiä koskevaa direktiiviä⁽⁹⁾.

3.1.4 ETSK suhtautuu myönteisesti sähköisen rahan palvelujen sisällyttämiseen direktiiviin (ja myös asetukseen), sillä se vahvistaa näiden palvelujen sekä toisen maksupalveludirektiivin soveltamisalaan jo kuuluvien maksupalvelujen käyttäjien suojatoimia.

3.1.5 Komitea pitää myönteisenä myös riippumattomien pankkiautomaattipalvelujen sisällyttämistä direktiiviin.

3.1.6 ETSK panee kuitenkin merkille, että edelleen on huomattava määrä poikkeuksia, joiden johdosta monet palvelut eivät kuulu välttämättömän ja tarkoituksenmukaisen sääntelykehysten piiriin.

⁽⁶⁾ COM(2023) 360 final.

⁽⁷⁾ COM(2023) 366 final.

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/110/EY, annettu 16 päivänä syyskuuta 2009, sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitosten liiketoiminnan aloittamisesta, harjoittamisesta ja toiminnan vakauden valvonnasta, direktiivien 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta sekä direktiivin 2000/46/EY kumoamisesta (EUVL L 267, 10.10.2009, s. 7).

⁽⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/26/EY, annettu 19 päivänä toukokuuta 1998, selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopapereiden selvitysjärjestelmissä (EYVL L 166, 11.6.1998, s. 45).

3.1.7 On selvennettävä, kuuluvatko digitaaliset lompakot (kuten Apple tai Google Pay) ehdotetun uuden direktiivin soveltamisalaan vai eivät, koska kyseisiä palveluja käytetään laajalti maksuissa maailmanlaajuisesti ja ne ovat varsin suosittuja myös EU:ssa. Tästä syystä ETSK katsookin, että kyseiset palvelut olisi sisällytettävä direktiiviin.

3.1.8 ETSK pitää itse asiassa epätarkoituksenmukaisena, että nämä maksuvälineet otettaisiin huomioon vasta tulevassa uudelleentarkastelussa, joka on määrä toteuttaa viisi vuotta direktiivin voimaantulon jälkeen, kun otetaan huomioon, kuinka tärkeitä nämä palvelut ovat jo nyt.

3.1.9 Kun on kyse sijoittautumisoikeutta ja palvelujen tarjoamisen vapautta toimintansa harjoittamisessa käyttävien maksulaitosten valvonnasta (ehdotetun direktiivin 31 artikla), vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten roolia olisi laajennettava ja siihen olisi sisällytettävä enemmän valtuuksia.

3.1.10 Nykyisin monissa tapauksissa käyttäjät ovat pakotettuja osoittamaan mahdolliset valitukset sen jäsenvaltion viranomaisille, jossa maksulaitoksen päätoimipaikka sijaitsee, toisin sanoen käyttäjään nähden toisessa jäsenvaltiossa.

3.1.11 Tässä yhteydessä todettakoon, että komitea pitää myönteisenä mahdollisuutta, että vastaanottava jäsenvaltio vaatii keskitetyn yhteyspisteen perustamista vastaanottavaan jäsenvaltioon, mutta ETSK esittää, että tämä olisi pakollista eikä pelkkä mahdollisuus.

3.1.12 Mitä tulee vähittäismyymälöissä tarjottaviin käteisnostopalveluihin (ehdotetun direktiivin 37 artikla), komitea pitää säännöstä tervetulleena, sillä se vastaa käteisrahan saatavuuden asteittaisesta vähenemisestä johtuvaan tarpeeseen nykytilanteessa, kun yhä useammat pankkiautomaatit ja pankkikonttorit suljetaan.

3.1.13 ETSK katsoo uudelleentarkastelulausekkeen (ehdotetun direktiivin 43 artikla) osalta, että uudelleentarkastelua edeltävä viiden vuoden määräaika on liian pitkä, kun otetaan huomioon palvelujen innovoinnin vauhti ja uusien ja entistä kehittyneempien palvelutarjoajien ennakoitavissa oleva ilmaantuminen sekä uusien petostyyppien ilmaantuminen, minkä vuoksi on välttämätöntä ajantasaistaa oikeudellista ja sääntelykehystä useammin.

3.2 Ehdotus asetukseksi maksupalveluista ⁽¹⁰⁾

3.2.1 Viime vuosina tällä alalla annetuilla direktiiveillä on otettu käyttöön toimenpiteitä, joilla on ollut hyvin myönteisiä vaikutuksia. Esimerkkeinä mainittakoon maksukortin käyttäjien vastuun vähentäminen 50 euroon oikeudettomien maksutapahtumien yhteydessä, oikeus takaisinmaksuun tapauksissa, joissa virheellinen suoraveloitus on riitautettu kahdeksan viikon kuluessa, lisämaksujen kieltäminen luotto- tai pankkikorttimaksujen yhteydessä sekä asiakkaan vahvaa tunnistamista koskevien vaatimusten täytäntöönpano.

3.2.2 Petokset ja huijaukset aiheuttavat kuitenkin edelleen vakavaa huolta, ja nyt niiden kohteena on maksava asiakas eikä enää maksuväline tai -kanava.

3.2.3 Sääöksillä ja määräyksillä on autettava poistamaan tämän tyyppiset asiakkaisiin/kuluttajiin kohdistuvat hyökkäykset ja puututtava myös tietojen kalasteluun ja harkittuun datamanipulointiin (*spoofing*). Petosten torjunnan tehostamiseksi komission olisi keskityttävä ennaltaehkäisyyn ja havaitsemiseen sekä otettava toimissa kohteeksi rikolliset velvoittamalla kaikkia osapuolia, joiden palvelut ja järjestelmät ovat alttiita kyberpetoksille, ryhtymään toimenpiteisiin. Samanaikaisesti sen olisi lisättävä käyttäjien valvutuneisuutta tietojen ja verkkoyhteystietojensa suojaamisesta.

3.2.4 Kuten hyvin tiedetään, useissa tapauksissa yrityksenä on, että maksajat/asiakkaat saadaan esimerkiksi antamaan turvatunnuksensa, kuten salasanoja tai koodeja, tai suorittamaan maksuja tileiltään.

3.2.5 Näitä toimia toteuttavat käytännössä maksajat/asiakkaat, mutta heidän toimintaansa vaikuttavat rikolliset, jotka onnistuvat luomaan edellytykset heidän harhaan johtamiseksi. Vaikka maksaja toteuttaa tällaisissa tapauksissa toimen fyysisesti, teko ei kuitenkaan subjektiiviselta kannalta ole maksajan todellisen tahdon mukainen.

3.2.6 Tässä tilanteessa toisen maksupalveludirektiivin korvaaminen ehdotetulla asetuksella (maksupalveluasetus) ei johda kuluttajansuojan vahvistumiseen tällaisten uudentyyppisten petosten ja huijausten varalta, sillä siitä puuttuu laaja joukko säännöksiä, toimenpiteitä ja vaatimuksia, joita sovellettaisiin maksupalvelutarjoajiin ja muihin yhteisöihin, joiden palvelut ja järjestelmät ovat alttiita kyberpetoksille (esimerkiksi sähköiset viestintäpalvelut ja sosiaalisen median alustat).

⁽¹⁰⁾ COM(2023) 367 final.

3.2.7 ETSK ehdottaa useita toimenpiteitä, joita ovat seuraavat: 1) määritellään selkeästi käsitteet ”törkeä huolimattomuus”, ”toimilupa” ja ”epäilty / toteen näytetty petos”, 2) luodaan järjestelmä, jossa rajataan selkeästi vastuu tällaisissa petos- ja/tai huijaustapauksissa ja määritellään selkeästi törkeä huolimattomuus ja valvonta ja jota täydennetään oikeudella pankkitileiltä siirtyneiden määrien välittömään takaisinmaksuun, 3) määritellään tiukat puitteet maksupalveluntarjoajien, maksajien ja maksun vastaanottajien väliselle vastuunjaolle ottaen huomioon myös muut maksuketjuun osallistuvat tahot, 4) vaaditaan maksupalveluntarjoajia lisäämään maksutapahtumien seuranta muun muassa asettamalla selkeät velvollisuudet/vastuut kaikille maksupalvelun osapuolille, 5) vaaditaan investoimaan sellaisten keinojen käyttöön ottamiseen, joilla kyetään tunnistamaan petosten tekijöiden käyttämät väärennetyt verkkosivustot ja väärennetyt IBAN-tilinumerot, 6) asetetaan maksupalveluntarjoajille velvollisuus osallistua vaihtoehtoisin riitojenratkaisumekanismeihin johdanto-osan 122 kappaleen toimivuuden varmistamiseksi, 7) otetaan käyttöön oikeudelliset keinot, joilla maksupalveluntarjoajat voivat keskeyttää maksupalvelut, jos epäillään petosta, muun muassa estämällä tietyt maksut ja perimällä hyvitetty varat takaisin sekä 8) tarjotaan maksupalveluntarjoajien henkilöstölle tältä osin asianmukaista koulutusta sekä toteutetaan toimia, joilla lisätään käyttäjien valvutuneisuutta siitä, miten maksuvälineitä käytetään asianmukaisesti, miten petosten tai huijausten tekijät voidaan havaita ja mitä petoksen tai huijauksen tapahtuessa on tehtävä.

3.2.8 Kontaktittomien maksujen osalta komissio on vähittäismaksustrategiassaan tarkastellut mahdollisuutta ottaa käyttöön toiminto, jonka avulla kuluttajat voivat määritellä haluamansa kynnyksarvot lähimaksuissa. ETSK kannattaa tämänkaltaista ratkaisua.

3.2.9 Näin vastattaisiin niiden monien kuluttajien esiin tuomiin huolenaiheisiin, jotka pitävät kontaktittomille maksuille asetettua 50 euron ylärajaa liian korkeana ja toivoisivat alhaisemman summan määrittämistä pankkikortteilleen.

3.2.10 Käteisnostopalveluihin sovellettavien tiedonantovaatimusten osalta ETSK suhtautuu myönteisesti käyttöön otettavaan velvollisuuteen asettaa tiedot käteisnostosta aiheutuvista kustannuksista edeltä käsin saataville (ehdotetun asetuksen 7 artikla).

3.2.11 Maksupalvelujen käyttöön liittyvien oikeuksien ja velvollisuuksien osalta ETSK suhtautuu myönteisesti myös ehdotukseen laajentaa lisämaksujen veloittamista koskeva kieltä koskemaan tilisiirtoja ja suoraveloituksia kaikissa EU:n valuutoissa (ehdotetun asetuksen 28 artikla).

3.2.12 Komitea pitää niin ikään tervetulleena, että kauppiaiden käynnistämää maksutapahtumia ja suoraveloituksia koskevat säännöt yhdenmukaistetaan säätämällä samojen kuluttajansuojasääntöjen soveltamisesta molempiin.

3.2.13 Ehdotetun asetuksen 32 artiklaan sisältyvät muutokset, joilla annetaan maksulaitoksille mahdollisuus käyttää maksutiliä, ovat merkittäviä, ja niillä poistetaan tällaisen käyttömahdollisuuden perusteettomat rajoitukset.

3.2.14 Ehdotetun asetuksen säännökset, joissa edellytetään lupien hallintapaneelin käyttöönottoa ja käyttäjien lupaa, mukaan lukien käyttäjien mahdollisuutta käsitellä annettuja lupia, ovat tervetulleita. ETSK katsoo kuitenkin, että johdanto-osan 61 kappaleessa mainittu kieltä hyödyntää verkkosivujen haravointia (*screen scraping*) olisi sisällytettävä tilitietoihin pääsyä koskeviin artikloihin.

3.2.15 Myös tässä yhteydessä komitea toteaa, ettei ole hyväksyttävää, että kuluttajia houkutellessaan antamaan turvatunnuksensa kolmansien osapuolten verkkosivustoilla. Kuluttajien arkaluonteisia tietoja ei tulisi käsitellä, ja kuluttajille on taattava, ettei heiltä estetä pääsyä tuotteisiin tai palveluihin, jos he kieltäytyvät kirjautumasta avoimen pankkitoiminnan ympäristöön.

3.2.16 Komitea kannattaa sitä, että pankkeja ja maksupalveluntarjoajia vaaditaan ottamaan käyttöön maksuton IBAN-tilinumerotarkastus ehdotettuun pikamaksuasetukseen jo sisältyvien säännösten mukaisesti (50 artikla). ETSK kehottaa kiinnittämään huomiota näiden kahden ehdotuksen (pikamaksuasetus ja maksupalveluasetus) keskinäiseen vastaavuuteen IBAN-tilinumerotarkastuksen osalta. Lisäksi ETSK kehottaa harkitsemaan tämän palvelun soveltamista yritysten suurissa erissä suorittamiin maksuihin.

3.2.17 Toimenpide koskee kuitenkin vain yhtä huijaustyyppiä. Kuten edellä todetaan, maksupalveluasetukseen olisi sisällytettävä useampia toimenpiteitä petosten ehkäisemiseksi myös maksupalveluympäristön ulkopuolella ja petosten uhreiksi joutuneiden käyttäjien tukemiseksi. ETSK suosittaa, että harkitaan keinoja toteuttaa näitä toimenpiteitä laajemminkin kuin vain maksujen yhteydessä.

3.2.18 Maksupalvelujentarjoajille asetettu kielto korottaa yksipuolisesti maksuvälineiden käyttörajoja (51 artikla) on erittäin myönteinen.

3.2.19 Oikeudettomia maksuja koskevan vastuun osalta asiaa koskevissa säännöksissä on eräistä myönteisistä uudistuksista huolimatta vielä parantamisen varaa, jotta voidaan varmistaa ehdotetun maksupalveluasetuksen johdanto-osan 79 kappaleen toimivuus. ETSK kehottaakin komissiota arvioimaan edelleen tarvetta luoda asianmukainen mekanismi, joka käsittää vastuuketjun koko maksupalveluympäristössä ja kattaa palvelujen käyttäjät.

3.2.20 On yhä epäselvää, mitä törkeä huolimattomuus on ja miten se voidaan näyttää toteen, ja tästä syystä maksupalveluntarjoajat voivat saattaa kuluttajat vastuuseen petoksista, joiden uhreja nämä tosiasiallisesti ovat.

3.2.21 Säännöt, jotka koskevat katevarauksen tekemistä silloin, kun maksutapahtuman rahamäärä ei ole tiedossa etukäteen (61 artikla), ovat tervetulleita, sillä niiden myötä kuluttajien valitukset kohtuuttomien määrien varaamisesta ja katevarausten vapauttamisen viivästyttämisestä vähenevät tai jopa loppuvat.

3.2.22 Kun otetaan huomioon usein harjoitettavien petosten ja huijausten vakava luonne, maksupalveluasetusta koskevassa ehdotuksessa olisi harkittava mahdollisuutta ottaa järjestelmissä käyttöön mekanismi varojen takaisin perimiseksi – maksujen suorittamiseen vaikuttamatta – silloin, kun on perusteltua epäillä, että on tapahtunut petos.

3.2.23 Petoksista ilmoittamista koskeva vaatimus on myönteinen (82 artikla), ja siinä korostuu Euroopan pankkiviranomaiselle (EPV) annettu tärkeä rooli tällä alalla.

3.2.24 Maksupalveluntarjoajat olisi veloitettava jakamaan vilpilliset IBAN-tilinumerot ja muut tiedot, joita voitaisiin käyttää petosten ehkäisemiseen, jotta voidaan estää tulevat petostapaukset (83 artikla) ensimmäisen petosyrityksen yhteydessä riippumatta siitä, onko petos tehty vai torjuttu, sen sijaan, että vaaditaan kahta eri asiakasta ilmoittamaan asiasta. ETSK suosittaa, että harkitaan, voitaisiinko tätä veloitetta soveltaa kolmansiin osapuoliin, kuten viranomaisiin ja lainvalvontaviranomaisiin, jotta voidaan hyötyä verkostovaikutuksesta. Mahdollistamalla nopeampi tietojen jakaminen maksupalveluntarjoajien kesken ja viranomaisten kanssa voidaan parantaa petosten havaitsemista ja ehkäisemistä.

3.2.25 ETSK suhtautuu myönteisesti vaatimuksiin antaa varoituksia uusista petosten muodoista ja tyypeistä, mutta tämä ei saa missään tapauksessa johtaa maksupalveluntarjoajien vastuun vähenemiseen petosten ehkäisemisen, todistustaakan tai kuluttajien oikeuksien suojelun osalta (84 artikla).

3.2.26 Komitea pitää niin ikään myönteisinä ehdotetun maksupalveluasetuksen säännöksiä, jotka koskevat maksupalveluntarjoajien henkilöstölle suunnattujen koulutusohjelmien käyttöönottoa.

3.2.27 ETSK on tyytyväinen ehdotetun maksupalveluasetuksen säännöksiin, jotka koskevat asiakkaan vahvaa tunnistamista, jotta varmistetaan, että kaikilla – mukaan lukien fyysisesti vammaiset henkilöt, ikääntyneet sekä henkilöt, jotka eivät kykene käyttämään digitaalisia välineitä tai joilla ei ole mahdollisuuksia käyttää digitaalisia kanavia tai älypuhelimia – on käytettävissään ainakin yksi keino suorittaa vahva tunnistautuminen.

3.2.28 Monet kuluttajat valittavat, että keinot vahvan tunnistautumisen suorittamiseksi edellyttävät yleensä mahdollisuutta käyttää sovelluspohjaista laitetta.

3.2.29 Tämä tarkoittaa sitä, että monilla kuluttajilla ei ole mahdollisuuksia suorittaa tiettyjä maksuja, etenkin korttien avulla tehtäviä verkko-ostoksia. ETSK suosittaa, että soveltuvimpia vahvan tunnistautumisen muotoja arvioidaan osallisuuden näkökulmasta ottamalla huomioon muun lainsäädännön, kuten yleisen tietosuojasetuksen⁽¹⁾ ja esteettömyyttä koskevan eurooppalaisen säädöksen, täytäntöönpanoon ja noudattamisen valvontaan liittyvät kysymykset.

3.2.30 Komitea suhtautuu myönteisesti säännöksiin, jotka antavat Euroopan pankkiviranomaiselle valtuudet puuttua maksupalveluntarjoajien saataville asettamiin maksutuotteisiin (104 artikla).

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70).

3.2.31 Samaan tapaan kuin komitea totesi kolmannen maksupalveludirektiivin osalta, määräaika tässä tarkasteltavan maksupalveluasetuksen säännösten tarkistamiseksi on liian pitkällä tulevaisuudessa.

3.2.32 ETSK suosittaa, että lainsäätäjät harkitsevat täytäntöönpanokauden pidentämistä vielä kuudella kuukaudella, jotta maksupalveluntarjoajilla on aikaa mukautua merkittävään tekniseen kehitykseen.

3.3 Ehdotus asetukseksi rahoitusdatan saatavuutta koskevasta kehyksestä (avoin rahoitus) ⁽¹²⁾

3.3.1 Tällä asetusehdotuksella pyritään ratkaisemaan datan jakamisen alalla havaittuja ongelmia antamalla kuluttajille ja yrityksille paremmat mahdollisuudet päästä rahoitusdataansa.

3.3.2 Tämän aloitteen ansiosta kuluttajat ja yritykset voivat hyödyntää tuotteita ja palveluja, jotka on luotu heidän tarpeidensa täyttämiseksi merkityksellisen datan perusteella, samalla kun ehkäistään toiminnan luonteesta johtuvat riskit. ETSK katsoo, että teknologisten ratkaisujen kehittämisessä olisi alusta alkaen otettava huomioon saavutettavuuteen ja käyttöön liittyvät kysymykset niin, että vältetään mahdolliset tulevat ongelmat.

3.3.3 Ehdotetulla asetuksella komissio pyrkii parantamaan finanssipalvelujen asiakkaiden (kuluttajien ja yritysten) taloudellisia tuloksia edistämällä digitalisaatiota ja vauhdittamalla datavetoisten liiketoimintamallien käyttöönottoa EU:n finanssialalla.

3.3.4 Komitea kannattaa varauksetta datavetoisen talouden edistämistä koskevaa tavoitetta, mutta katsoo, että on tärkeää luoda sääntelykehys, jossa määritellään selkeästi datan jakamista koskevat säännöt ottaen huomioon vastavuoroisuus kaikkien, myös EU:n ulkopuolella sijaitsevien osapuolten osalta. Tämä on erityisen tärkeää rahoitusdatan alalla, sillä se sisältää sekä yksityishenkilöiden että yritysten kannalta arkaluonteisia tietoja.

3.3.5 Asetusehdotuksessa olisi löydettävä tasapaino asianomaisten osapuolten tarpeiden välillä unohtamatta koskaan asiakasdatan suojaamisen tarvetta. Maksupalveluntarjoajien henkilöstölle olisi tarjottava asianmukaista koulutusta entistä paremman palvelujen tarjonnan varmistamiseksi. ETSK katsoo, että yleisen tietosuojasetuksen mukainen tietojen minimoinnin periaate olisi taattava.

3.3.6 Asetusehdotuksessa oleva luettelo asiakasdatan tietoryhmistä on melko kattava, ja sitä on laajennettu (2 artikla), mutta edelleen on olemassa riski siitä, että kerättyä dataa käytetään väärin ja että siihen puututaan laittomasti. ETSK korostaa myös olevan mahdollista, että toimintaedellytykset eivät ole tasapuoliset pitkälle säänneltyjen rahoituslaitosten ja muiden markkinatoimijoiden välillä.

3.3.7 ETSK:n mielestä on tärkeää, että Euroopan pankkiviranomaiselle ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaiselle (EIOPA) annetaan nimenomainen valtuutus (7 artikla) antaa ohjeita kuluttajatietojen käsittelemiseksi kuluttajien luottotasoon ja riskinarviointiin liittyvien tuotteiden ja palvelujen osalta sekä henki- ja sairausvakuutus tuotteiden osalta.

3.3.8 Ehdotettu asetukset on kuitenkin puutteellinen mitä tulee arkaluonteisten henkilötietojen ja merkityksellisen rahoitusdatan käytön kieltämiseen, eikä se turvaa asianmukaisesti tasapainoa ja avoimuutta.

3.3.9 ETSK kannattaa säännöstä, jonka mukaan datan haltijoiden on annettava asiakkaille hallintapaneeli, jonka avulla he voivat tehdä päätöksiä asemansa turvaamiseksi (8 artikla).

3.3.10 Hallintapaneelien (ja portaalien) olisi noudatettava tiettyjä malleja, joiden avulla kuluttajat voivat antaa suostumuksensa siihen, mitä dataa voidaan jakaa, sekä määrittää, mille tahoille ja mihin tarkoituksiin heitä koskevaa dataa jaetaan. On erittäin tärkeää, että kuluttajat ymmärtävät ja kokevat, että heidän suostumuksellaan on olennainen merkitys.

3.3.11 ETSK katsoo, että jotta hallintapaneelit toimisivat paremmin, olisi estettävä se, että datan haltijat ottavat käyttöön rajoittavia käytäntöjä.

⁽¹²⁾ COM(2023) 360 final.

3.3.12 Komitea suosittaa, että lainsäätäjät harkitsevat sen edellä maksupalveluasetukseen sisältyvien säännösten täytäntöönpanosta esittämien suositusten tapaan täytäntöönpanokauden pidentämistä kuudella kuukaudella rahoitusdatan saatavuutta koskevan kehityksen mukaisten teknisten ominaisuuksien osalta.

Bryssel 14. joulukuuta 2023.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea
Puheenjohtaja
Oliver RÖPKE

LIITE

Lausuntoa käsiteltäessä hylättiin seuraavat muutosehdotukset, jotka saivat tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä (työjärjestyksen 74 artiklan 3 kohta):

Kohta 3.2.7**Muutetaan**

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
<p>ETSK ehdottaa useita toimenpiteitä, joita ovat seuraavat: 1) määritellään selkeästi käsitteet ”törkeä huolimattomuus”, ”toimilupa” ja ”epäilty / toteen näytetty petos”, 2) luodaan järjestelmä, jossa rajataan selkeästi vastuu tällaisissa petos- ja/tai huijaustapauksissa ja määritellään selkeästi törkeä huolimattomuus ja valvonta ja jota täydennetään oikeudella pankkitileiltä siirtyneiden määrien välittömään takaisinmaksuun, 3) määritellään tiukat puitteet maksupalveluntarjoajien, maksajien ja maksun vastaanottajien väliselle vastuunjaolle ottaen huomioon myös muut maksuketjuun osallistuvat tahot, 4) vaaditaan maksupalveluntarjoajia lisäämään maksutapahtumien seuranta muun muassa asettamalla selkeät velvollisuudet/vastuut kaikille maksupalvelun osapuolille, 5) vaaditaan investoimaan sellaisten keinojen käyttöön ottamiseen, joilla kyetään tunnistamaan petosten tekijöiden käyttämät väärennetyt verkkosivustot ja väärennetyt IBAN-tilinumerot, 6) asetetaan maksupalveluntarjoajille velvollisuus osallistua vaihtoehtoisin riitojenratkaisumekanismiin johdanto-osan 122 kappaleen toimivuuden varmistamiseksi, 7) otetaan käyttöön oikeudelliset keinot, joilla maksupalveluntarjoajat voivat keskeyttää maksupalvelut, jos epäillään petosta, muun muassa estämällä tietyt maksut ja perimällä hyvitetty varat takaisin sekä 8) tarjotaan maksupalveluntarjoajien henkilöstölle tältä osin asianmukaista koulutusta sekä toteutetaan toimia, joilla lisätään käyttäjien valvutuneisuutta siitä, miten maksuvälineitä käytetään asianmukaisesti, miten petosten tai huijausten tekijät voidaan havaita ja mitä petoksen tai huijauksen tapahtuessa on tehtävä.</p>	<p>ETSK ehdottaa useita toimenpiteitä, joita ovat seuraavat: 1) määritellään selkeästi käsitteet ”törkeä huolimattomuus”, ”toimilupa” ja ”epäilty / toteen näytetty petos”, 2) luodaan järjestelmä, jossa rajataan selkeästi vastuu tällaisissa petos- ja/tai huijaustapauksissa ja määritellään selkeästi törkeä huolimattomuus ja valvonta ja jota täydennetään oikeudella pankkitileiltä siirtyneiden määrien takaisinmaksuun, 3) määritellään tiukat puitteet maksupalveluntarjoajien, maksajien ja maksun vastaanottajien väliselle vastuunjaolle ottaen huomioon myös muut maksuketjuun osallistuvat tahot, 4) vaaditaan maksupalveluntarjoajia lisäämään maksutapahtumien seuranta muun muassa asettamalla selkeät velvollisuudet/vastuut kaikille maksupalvelun osapuolille, 5) vaaditaan investoimaan sellaisten keinojen käyttöön ottamiseen, joilla kyetään tunnistamaan petosten tekijöiden käyttämät väärennetyt verkkosivustot ja väärennetyt IBAN-tilinumerot, 6) asetetaan maksupalveluntarjoajille velvollisuus osallistua vaihtoehtoisin riitojenratkaisumekanismiin johdanto-osan 122 kappaleen toimivuuden varmistamiseksi, 7) otetaan käyttöön oikeudelliset keinot, joilla maksupalveluntarjoajat voivat keskeyttää maksupalvelut, jos epäillään petosta, muun muassa estämällä tietyt maksut ja perimällä hyvitetty varat takaisin sekä 8) tarjotaan maksupalveluntarjoajien henkilöstölle tältä osin asianmukaista koulutusta sekä toteutetaan toimia, joilla lisätään käyttäjien valvutuneisuutta siitä, miten maksuvälineitä käytetään asianmukaisesti, miten petosten tai huijausten tekijät voidaan havaita ja mitä petoksen tai huijauksen tapahtuessa on tehtävä.</p>

Äänestystulos

Puolesta: 83

Vastaan: 110

Pidättyi äänestämästä: 19

Kohta 3.2.8**Muutetaan**

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
Kontaktittomien maksujen osalta komissio on vähittäismaksustrategiassaan tarkastellut mahdollisuutta ottaa käyttöön toiminto, jonka avulla kuluttajat voivat määritellä haluamansa kynnyksarvot lähimaksuissa. ETSK kannattaa tämänkaltaista ratkaisua.	Kontaktittomien maksujen osalta komissio on vähittäismaksustrategiassaan tarkastellut mahdollisuutta ottaa käyttöön toiminto, jonka avulla kuluttajat voivat määritellä haluamansa kynnyksarvot lähimaksuissa. ETSK kannattaa tämänkaltaisen ratkaisun käyttöön ottamista, jos komission suorittamassa arvioinnissa osoitetaan, että toiminto on toteutettavissa.

Äänestystulos

Puolesta: 73

Vastaa: 126

Pidättyi äänestämästä: 17

Kohta 3.2.20**Muutetaan.**

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
On yhä epäselvää, mitä törkeä huolimattomuus on ja miten se voidaan näyttää toteen, ja tästä syystä maksupalveluntarjoajat voivat saattaa kuluttajat vastuuseen petoksista, joiden uhreja nämä tosiasiallisesti ovat.	On yhä epäselvää, mitä törkeä huolimattomuus on ja miten se voidaan näyttää toteen.

Äänestystulos

Puolesta: 68

Vastaa: 136

Pidättyi äänestämästä: 17